

Bilaga till: Rapport 1

Normkreativ krisberedskap

– Ett forskningsprojekt med syftet att utveckla metoder som stärker allmänhetens beredskap inför och hantering av samhällskriser såsom pandemier

Bilaga D: Redovisning av resultat – Kommunikatörer

Nedan redovisas vilka svar som ligger till grund för kategorierna.

Fråga 10: Vad ser du som de stora utmaningarna i ert arbete med krishanteringen? Ge gärna flera exempel:

Strengths:	Weaknesses:
God tillgång till nationellt kommunikationsmaterial ☐ Gott stöd med material från Länsstyrelsen, MSB och andra myndigheter dock! När man inte hinner utforma allt elegant själv. ☐ Bra material från myndigheter. Möjlighet till kommunikation och dialog med invånare vid lokalpress ☐ Vi har behövt lägga mycket tid och resurser på att besvara insändare i lokaltidningar, som jag upplever mest haft som syfte att svärta förtroendet för kommunens arbete kring pandemin. God tillgång till professionella nätverk ☐ Informella och snabbfotade kommunikationsnätverk har hanterat ärenden.	Icke tillräckligt anpassade budskap ☐ Nationell vs det regionala och lokala. Den nationella kommunikationen och budskapen med fokus på Stockholm fungerar inte i mindre kommuner. Vissa nationella och regionala budskap fungerar inte på lokal nivå då andra förutsättningar gäller (kollektivtrafik, små butiker etc) ☐ Svårt att snabbt analysera den nationella informationen för att sedan anpassa den till behoven lokalt och internt. ☐ Svårt att få reda på lägesbilden i regionen, kommunen så att relevant och korrekt information till invånarna sprids ☐ Krävs att budskap anpassas till den specifika kommunen ☐ Krävande att skapa dialog och se till att budskap landar rätt hos olika personer, verksamheter och situationer som är varierande Svårt att nå ut till "icke-digitala" målgrupper ☐ Att nå målgrupper som inte är digitala Vag kommunikation på nationell nivå ☐ Kommunikationen på nationell nivå har varit för vag och otydligt vilket gjort att kommunerna har agerat

	olika. Skapar förvirring bland invånare om hur riktlinjerna skall tolkas. Korta ledtider från nationellt håll ☐ Korta ledtider och ingen tid för tillräcklig förberedelse (besked kommer ofta i samband med presskonferenser). Högt tempo, med nya uppdrag från regeringen som snabbt ska kommuniceras ☐ Ingen förhandsinfo om offentlig information Otydlig rollfördelning internt ☐ Otydlig rollfördelning, vad är kommunikatörens roll? Vem har mandat att fatta när det inte är akut men ändå kris? Många gråzoner. ☐ Svårt att veta omfattningen och mandat i kommunikatörens roll Otydlig ansvarsfördelning ☐ Hur fördelas ansvaret mellan kommun, regionalt och nationellt Begränsade resurser ☐ Små kommuner med små kommunikationsenheter. Begränsat med resurser att hinna omvärldsbevaka, skapa nyheter/inlägg som berör osv. ☐ Liten back-up finns för de flesta funktioner. En sårbar organisation helt enkelt.
Opportunities:	Threats:
☐ Kommunen är den nivå för de allmänna råden måste bli konkreta och platsspecifika åtgärder. Kräver tvåvägskommunikation från kommun till invånare och verksamheter Stärka lokala budskap ☐ Skapa en känsla av "att det berör mig", information som når ut och når in ☐ Individpassa kommunikationen	Bristande uthållighet ☐ Bristande uthållighet och "informationströtthet" bland både invånare såväl kriskommunikatörer ☐ Att orka med den ökade arbetsbelastningen för kommunikatörer ☐ Otillräckligt förståelse från chefer om behoven av att nå ut med informativ

☐ Att "förekomma" rykten i det snabba medieflödet genom att jobba med lokala informationskanaler, lokalpress, sociala medier mm.	till alla målgrupper ☐ Upprepning av samma budskap försvagar effekten Icke anpassad information (till individ och lokala förutsättningar) ☐ Oförmåga bland invånare att gå från information till handling/agera då de inte känner igen som i de nationella budskapen, "det handlar inte om mig" ☐ Svårigheter att skapa budskap som mottagarna "känner igen sig i" ☐ Snabba ändringar i villkoren från nationell och regional nivå, det som gäller igår gäller inte idag ☐ Hinna med att hålla sig uppdaterad Nå ut till marginaliserade målgrupper ☐ Överbrygga språkbarriärer, nå ut till målgrupper som inte har svenska som modersmål och målgrupper i socialt utsatta miljöer ☐ Svårt att nå till äldre som inte har vana av att använda digitala medier ☐ Svårt att hålla igång en invånardialog när allt måste ske digitalt ☐ Stort utrymme för tolkningar av rekommendationer (även inom kommunala verksamheter, ex förskolor) ☐ Svårt för liten kommun med liten smittspridning att förhålla sig till budskap anpassat för stockholm ☐ Svårt med intern kommunikation om läget i olika kommunala verksamheter ☐ Svårt för kommuner att tolka nationella rekommendationer ☐ Svårt att ha resurser för att genomföra åtgärder på rätt ambitionsnivå ☐ Inte upparbetad vara att använda intranät och digitala verktyg för koordinering ☐ Fått lägga mycket tid på kritiska insändare och sociala medier

Fråga 11: Är det några målgrupper eller organisationer som har varit svårare att nå ut till eller vars behov har varit svårare att möta:

Grupp:	Antal svar:
Personer med invandrarbakgrund med annat modersmål än svenska	23
Unga, unga vuxna	18
Äldre	9
Målgrupper som man inte når digitalt, tar det av den digitala komm.	7
Medarbetare	3
Personer som isolerar sig	2
Informationstrött allmänhet	2
Företagen	1
Mellanchefer	1

Fråga 12: Har du några förslag på hur dessa utmaningar kan lösas? Ange gärna förslag på konkreta lösningsalternativ om du ser några:

Strengths:	Weaknesses:
Resurser delas ☐ Kommuner delar med sig av resurser till varandra ☐ Alla har delat med sig av sina färdiga saker, både kommuner och Länsstyrelsen ☐ Samarbete med Svenska kyrkan ☐ Stöd till butiker (presentkort) Hantering av översättning ☐ Underlag på olika språk från länsstyrelser ☐ Hittade bra lösningar för hur översättningar genomfördes ☐ Bra stöd från Länsstyrelsen med underlag på olika språk Målgruppsanpassad kommunikation ☐ Riktade utskick till vissa målgrupper	Bristande digital kompetens ☐ Bristande digital kompetens och förståelse för att man har skyldighet att logga in på en dator dagligen och göra sig informerad - skapar sårbarhet i krishanteringsarbetet ☐ Alla i verksamheter uppdaterar sig inte om senaste informationen digitalt
Opportunities:	Threats:
Målgruppsanpassa ☐ Göra målgruppsanpassningar av kommunikation ☐ Nå målgrupper där de normalt tar emot information exempelvis lokalområde, arbetsplatser eller	Otydlig ansvars- och rollfördelning ☐ Otydliga direktiv och ansvars- och rollfördelning ☐ Bristande anpassning till lokala förutsättningar ☐ För mycket arbete och ansvar lämpas

sociala medier ☐ Göra undersökningar bland målgrupper för att förstå hur de tar till sig information ☐ Göra målgruppsanpassningar, undersök hur olika målgrupper vill ta emot information (behövs stöd till små kommuner att kunna göra detta) ☐ Anpassad information till unga Skapa förutsättningar ☐ Nudging, exempelvis förändringar i fysiska miljön för att underlätta att rekommendationer följs Förbud ☐ Införa förbud mot att bryta rekommendationer samt rekommendera säkra alternativ ☐ Nudging! Sätt upp förbud istället för rekommendationer. Alternativa kommunikationskanaler och -strategier ☐ Nå ut via redan existerande lokala/kommunala kanaler ☐ Jobba även analogt (affischer, flygblad, utskick) ☐ Nå ut via lokala "opinionsbildare", identifiera formella och informella "ambassadörer" ☐ Nå ut till målgrupper där de är, bostadsområden, trappuppgångar, arbetsplatser, kontaktkanaler som Träffpunkter (för äldre) ☐ Gå via arbetsgivare för att nå ut till utländska medborgare ☐ Jobba via andra förvaltningar, t ex socialförvaltningen, be modersmåls lärare översätta information ☐ Skolan kan fungera som en kanal ☐ Översätt krisinformation till andra språk, samordnas av MSB och distribuera via länsstyrelser till kommuner (borde utformas som ett ramavtal). Tolkningsförmedling ☐ Sponsrade inlägg och annonser på	över på kommuner med begränsade resurser istället för att tas av myndigheter Resursbrist ☐ Små kommuner har brist på resurser ☐ Ökade personella resurser för kommunikation.

sociala medier för att nå ungdomar ☐ Förbättra samarbetet mellan näringsliv och kommuner	

Fråga 13: Har du upplevt att det spridits falsk information/fake news eller att information misstolkats som försvårat ert arbete:

Kriskommunikatörer:

Ja	Antal svar:
Totalt	16
Ja, har varit stort problem	5
Inte fake news men misstolkningar	6
Ja, mycket arbete har krävts	4
Nej	Antal svar:
	22

Strengths:	Weaknesses:
☐ Hänvisning till officiella kanaler får tyst på ryktesspridning och felaktigheter ☐ Kommunerna kan ofta svara direkt i sociala medier	☐ Inte nödvändigtvis direkt fake news men misstolkningar av kommunikation i agendasyfte
Opportunities:	Threats:
	☐ Läger mycket tid på att besvara inlägg på sociala medier och insändare ☐ Många självutnämnda experter ☐ Ovetenskapliga uppfattningar om hur viruset kan botas har mött informatörer ☐ Ryktesspridning om drabbade personer, föräldrar, hantering av fall

Fråga 14: Vad har du och din organisation lärt er under pandemin som du tror kan ha inverkan på hur framtida kriser hanteras:

Strengths:	Weaknesses:
Goda erfarenheter av samarbete och samordning ☐ Lärt sig att det går att samarbete över förvaltningsgränser ☐ Skapa krisledning som jobbar aktivt	Bristande beredskap ☐ Om kanalerna inte används i normalfall är det stor uppstart att använda dem vid kris, exempelvis intranät

med information och kommunikation ☐ Krisorganisationen har fungerat ☐ Samverkankonferenserna har varit mycket värdefulla ☐ Samordning med andra aktörer har stärkts ☐ Ökat självförtroende, de kan ställa om snabbt om det behövs ☐ Kan förlita sig på omdöme och inte bara rutiner ☐ Kommunikationsenheten har stärkt sin kompetens inom krishantering och kriskommunikation Digital kompetens ☐ Digitala arbetssätt funkar, ibland bättre än IRL Stort förtroende ☐ Stor tilltro till kommuner och myndigheter ☐ Viktigt med samlad bild utåt och koordinering mellan verksamheter ☐ Gett mycket erfarenheter om omställning och samverkan vid kris, inklusive egna initiativ och jobba med små resurser Välriktade kommunikationsinsatser ☐ Annonser och sponsrade inlägg i sociala medier fungerade väl ☐ Veckobrev med information till alla anställda och förtroendevalda under pandemin	Bristande samordning nationellt ☐ Att behöva vänta på kommunikationsunderlag från den nationella nivån ☐ Svårighet att hålla den tryckta informationen uppdaterad då rekommendationer uppdateras
Opportunities:	Threats:
Kreativa kommunikationsinsatser ☐ Kreativa sätt att konkretisera rekommendationer, exempelvis illustrera hur stort avståndet ska vara med vardagsföremål ☐ Lyfta fram positiva exempel på de som gjort rätt i anpassningarna och få andra att hänga med ☐ Använda mer digital information som uppdateras och hålls aktuell för verksamheterna Möjligheter och lärdomar: ☐ Att vid snabb händelseutveckling snabbt aktivera en krisledning där	Informationströtthet ☐ Överinformerande leder till informationströtthet ☐ Att det är viktigt att inte överinformera för då blir det informationströtthet. ☐ "Information overload" från för många aktörer. Svårt att nå igenom bruset...

kommunikatör ingår:

- Att kommunikation blir avgörande i dessa lägen och att man måste våga fatta beslut fast inte alla fakta ligger på bordet
- Att inte rusa iväg och ta beslut som senare är svåra att försvara. Att inte gissa utgången själva utan istället invänta riktlinjer.
- De snabba förändringarna i råd och riktlinjer ställer krav på en snabbt föränderlig kommunikation (trycksaker uppdateras)
- De kanaler som inte fungerar i vanliga fall fungerar absolut inte i kris, t ex intranätet
- Jobba strategiskt med internkommunikation, t ex kommunikation till fackliga företrädare och politiker informerade om utvecklingen och kommunens arbete har varit viktigt
- Nyttan med korta, återkommande avstämningsmöten med ledningsgrupp
- HR viktig för sammanhållningen internt i organisationen
- Tänk långsiktig vad de gäller bemanning för att vara uthålliga i en långdragen krishantering
- Vikten av samverkan/resursfördelning över förvaltningsgränserna
- Kommunikationen behöver målgruppsanpassas
- Pandemin har inneburit ännu mer erfarenhet av att jobba med länsstyrelsen
- Behov av samordning och gemensamma riktlinjer

Fråga 15: Ge exempel på samhällsaktörer eller myndigheter (såsom kommuner, statliga myndigheter, sjukvården, näringslivet, företag eller andra idéburna organisationer) som Er organisation har samarbetat med under pandemin:

Aktörer:		Antal svar:
Myndigheter		
Civilsamhället		
Företag		
Andra:		

Fråga 16: Finns det någon annan fråga som Du anser är viktig och som inte har tagits upp i denna enkät

Strengths:	Weaknesses:
☐ Vår kommun har lyckats hålla nere smittspridningen och inte haft några allvarliga utbrott.	Fördelning och tillskott av resurser ☐ Har krävts och krävs både uthållighet och kapacitet för att klara att möta informationsbehoven hos allmänhet och egen personal under denna kris. Mycket annat har fått stå tillbaks.
	☐ När krisen kommer så kan man inte bortse från att det MÅSTE tillföras resurser till den delen i organisationen.
	☐ Vi har inte fått en enda kompensation varken personellt eller resursmässigt i verktyg, material etc...men framförallt personellt
	Lyft vikten av kommunikationskompetens ☐ Bidrar till att bibehålla förtroendet hos allmänheten
	☐ Svårt att kommunicera bristen på lagrum när det ropas på mer åtgärder
	☐ I mindre kommuner saknas förståelse för kommunikationens viktiga roll
Opportunities:	Threats:
Material som kan anpassas och redigeras och delas på nationellt plan ☐ Skapa material som kan anpassas till lokala förutsättningar och målgrupper	
☐ Har inte gått att redigera i materialet från myndigheterna, även om det varit bra	

Fråga 17: Övriga synpunkter

Strengths:	Weaknesses:

☐ Samlad information från myndigheter ☐ Möjligt att återanvända material ☐ Bra erfarenhetsutbyte mellan myndigheter, kommuner och andra verksamheter ☐ Vi tar gärna del av resultatet när denna undersökning är klar!	Icke-engagerande kommunikation ☐ Ibland "torr" information från myndigheter som inte engagerar ☐ "Torr" information från myndigheter ☐ Dubbelarbete med att ta fram informationsmaterial
Opportunities:	Threats:
Utveckla samverkan ☐ Det behövs en bättre plan för samverkan mellan kommuner i kommunikationsarbetet. ☐ Utveckla en plan för samverkan	